

על עבדות ועל חירות

פסח הוא חג החופש והחירות, ולכבודו בחרנו כמה אמרות מעניינות מתוך "אוצר הציטטות", שפתב איתן בן-נתן (הוצאת מאגנס)

פסל החירות בניו-יורק

צילום: סטיב ג'ונס

הורחקו הז'ירונדיסטים מן האספה הלאומית בידי ה־אקאופינים והקורדליירים, ומנהיגיהם הוצאו להורג בגיליוטינה. כאשר שמעה מאדאם רולאן את גזר־דינה, קמה ואמרה: "אני מודה לכם על שמצאתם אותי ראוייה לחלוק בגורלם של האנשים הטובים והגדולים שרצחתם"

● "החופש בחברה הקפיטליסטית נשאר תמיד כמו שהיה במדינות היווניות העתיקות: חופש לבעלי עבדים". (ולדימיר איליין, לנין, המדינה והמהפכה)

● "החופש הוא תמיד ובאופן בלעדי חופש לאדם החושב אחרת". (רוזה לוקסמבורג)

● "החופש היחיד הראוי לשמו הוא לבקש את טובת עצמנו בדרךנו, ובלבד שלא ננסה לשלול (לקחת) את החופש מאחרים או לשים מכשול בדרךם להשגת טובתם". (ג'ון סטיוארט מיל, על החירות)

● "החוק עוד לא יצר מעולם אדם גדול; רק החירות מולידה ענקים וגיבורים". (פרידריך שילר, השודדים)

● "החירות איננה אמצעי למטרה פוליטית גבוהה יותר; החירות היא המטרה הפוליטית הגבוהה ביותר". (לורד אקטון, תולדות החירות בעת העתיקה, הרצאה משנת 1877)

● "המבחן המהימן ביותר כדי לשפוט אם מדינה היא באמת חופשית – הוא מידת הביטחון שממנו נהנים המיעוטים החיים בה". (לורד אקטון, תולדות החירות בעת העתיקה, 1877)

● "היו לנו במאה הזאת אדם גדול אחד ודבר גדול אחד: נפוליאון והחירות. באין לנו עוד אנשים

גדולים, הקה נשמור על הדבר הגדול". (ויקטור הוגו, יומן, אוגוסט 1830)

● "החירות שיש לבני אדם מידתה כמידת תבונתם לרצות אותה, וכמידת אומץ לבם לקחת אותה". (אמה גולדמן, המשמעות החברתית של הדרךמה המודרנית)

● "חופש הוא יותר מהיכולת לבחור בין שתי אפשרויות – הוא הזכות לקבוע את האפשרויות". (מיוחס לעיתונאי האמריקני ג'ון א' דלקוויסט)

● "אני חופשי באמת רק כאשר כל בני-האדם, גברים ונשים, חופשיים כמוני. החירות של האחרים לא רק שאינה סותרת או מגבילה את חירותי, אלא שהיא ההנחה המוקדמת והאישור שלה". (מייכאיל בקונין, אלוקים והמדינה)

● "תדע כל אומה, שוחרת טובתנו או לא, כי אנו נשלם כל מחיר, נישא כל עול, נעמוד בכל קושי, נתמודד בכל ידיה, נתנגד לכל אויב, כדי להבטיח את קיומה והצלחתה של החירות". (נשיא ארה"ב ג'ון פיצג'רלד קנדי, בנאום ההשבעה שלו, 1961)

ג'ון פיצג'רלד קנדי

צילום: אי.פי.איי

● "חירות פירושה אחריות. לכן רוב בני האדם מבועתים (פחדים מאור) ממנה". (ג'ורג' ברנארד שו, אדם ועל-אדם)

● "יותר מדי זמן חיפנו פועלי העולם לאיזה משה, שיוציא אותם מעבדותם. אני לא אוציא אתכם – גם אילו יכולתי, כי אם אפשר להוציא אתכם החוצה, אפשר גם להחזיר אתכם פנימה. אני מצפה שתחליטו בעצמכם, כי אין דבר שאינכם יכולים לעשות למען עצמכם". (המנהיג הסוציאליסטי האמריקני יוג'ין דבס, הרצאה על התאגדויות פועלים בתעשייה, 1905)

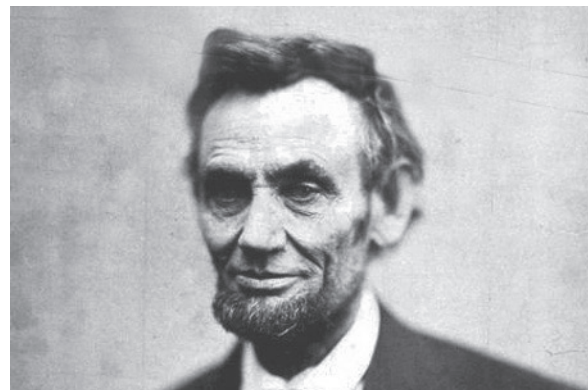
● "יש עבדים, יש אדונים, ויש חופשיים". (אנונימי)

● "מקום שהחירות בו – שם ארצי". (אמרה שאין יודעים מי טבע אותה; לעתים היא מיוחסת ל־בנג'מין פרנקלין, אך בלי הוכחות)

● "חייב אדם לצאת ממצרים ככל יום". (ר' ישראל מקוזניץ)

● "אם העבדות איננה עוול (אי-צדק, קיפוח) – שום דבר אינו עוול". (אברהם לינקולן במכתב מ־1894 לאלברט ג' הודג'ס, עורך עיתון מקנטקי, אשר התריע בפני הנשיא על ההתנגדות השוררת במדינתו לגיוס עבדים ללחום בצבא הצפון)

● "בכל פעם שאני שומע מישחו המעלה טיעונים (נימוקים) בזכות העבדות, מתעורר בי רחף עז (אימפולס חזק) לראות אותו מתנסה בה התנסות אישית". (אברהם לינקולן, נאום לפני אנשי גרוד 14 מאינדיאנה, 1865)

אברהם לינקולן

● "אם יש בכלל משמעות לחירות, הרי זו הזכות לומר לאנשים מה שהם לא רוצים לשמוע". (ג'ורג' אורוול, חוות החיות)

● "בני אדם אינם מוותרים על החירויות שלהם – אלא בגינה של (בגלל) איזו אשליה (אילויה)". (אדמונד ברק, נאום באספה, 1784)

● "בני האדם עיוותו (קלקלו, הרסו) את מושג החופש עד כדי כך, שמה שנשאר ממנו בסופו של דבר הוא הזכות של החזקים והעשירים לקחת מהחלשים והעניים את מה שעוד נשאר להם". (תיאודור אדורנו)

● "ברגע שהעבד מחליט שלא יהיה עוד עבד, ככליו נופלים. הוא משחרר את עצמו, ומראה את הדרך לאחרים. חירות ועבדות הם מצבי נפש". (מהאטמה גנדי, אי-אלימות בשלום ובמלחמה)

● "האויב הגדול ביותר של חירות הפרט הוא הפרט". (סול אלינסקי, כללים לרדיקלים)

● "ההיסטוריה העולמית אינה אלא תולדות התקדמותה של תודעת החופש". (הגל, הרצאות על פילוסופיה של ההיסטוריה העולמית)

● "הו חירות, חירות! כמה פשעים נעשים בשמך!". (מאדאם רולאן, מראשי הז'ירונדיסטים (הרפובליקנים המתונים) בתקופת המהפכה הצרפתית. ב־1793)